

Aquell que exercia de notari, tenia el càrrec amb caràcter vitalici, a canvi del pagament d'un cens.

No hi ha estudis sobre la història del notariat de Vilafranca del Penedès. L'edició del *Manual de Joan de Cabreny* ens permet de conèixer el nom de diversos notaris de la capital del Penedès, com també altres coses com, per exemple, l'existència de la Confraria de Notaris de Sant Marc Evangelista, la qual es reunia una vegada a l'any, el 30 de maig, coincidint amb la fira, a l'església parroquial de Santa Maria.

El *Manual de Joan de Cabreny* és un volum de 31 x 23 cms. amb un lloc de 6 cms. Té cobertes de pergami, bé que molt malmeses. Està relligat en onze quaderns. La llengua emprada és la llatina i la lletra la gòtica cursiva. Prescindeix de les etceteracions.

Els editors d'aquest Manual, a la vista de la documentació transcrita, consideren que Joan de Cabreny, en els anys 1385-1386 —que són els del Manual—, fou un escrivà sota les ordres i aprenentatge d'un notari titular (que no s'ha pogut identificar) i, que no fou fins el 1387, que Cabreny va superar l'examen de suficiència per a poder exercir com a notari.

La tipologia documental que apareix en el *Manual de Joan de Cabreny* és l'habitual dels manuals notariais de l'època: establiments, deutors, comandes, compravendes, contractes de servei o d'aprenentatge, procuracions, etc.

Un estudi dels documents que ens ofereix el *Manual de Joan de Cabreny* pot donar important informació sobre temes diversos, com ho són: la comunitat jueva de Vilafranca i la seva activitat; l'economia de la vila, a través de les compravendes, sistemes de crèdit. Pot estudiar-se la fiscalitat reial, si ens fixem amb els funcionaris reials que es desplaçaven a la vila per tal de cobrar les rendes reials. Es pot conèixer la relació del rei amb les seves viles mitjançant els batlles. També ens dona notícia d'algunes institucions vilafranques com l'Hospital del Sant Esperit. I s'hi pot constatar l'ampli radi d'influència que tenia la notaria de Vilafranca la qual, a més de la vila, comprenia l'Alt i el Baix Penedès i el Garraf, bé que hi consten personatges del Tarragonès, de l'Alt Camp, de l'Anoia i del Baix Llobregat.

Els editors, M. Carme Coll, Xavier Cazeneuve i Josep Hernando, han dut a terme una acurada i pulcra edició del *Manual de Joan de Cabreny*, que es completa amb un útilíssim índex toponomàstic. Els medievalistes els agraïm que hagin posat a l'abast dels investigadors aquests textos tan útils no tan sols per a la història del notariat sinó també per a la història de la ciutat i de la vegueria de Vilafranca del Penedès.

JOSEFINA MUTGÉ I VIVES
Institució Milà i Fontanals, CSIC. Barcelona

El mas medieval a Catalunya. Actes del Col·loqui de Tardor. «Quaderns», 19 (Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, 1998). 140 pp.

“El mas medieval a Catalunya” es el título del coloquio celebrado en Banyoles en 1998, dedicado al estudio de esta estructura clave en el poblamiento y la sociedad campesina del nordeste catalán durante la Edad Media, cuyas actas se publican en el número 19 de la revista “Quaderns” del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles.

Entre las aportaciones al citado coloquio cabe destacar la de Josep M. Salrach sobre la polisemia de los términos *mansus*, *villa* y *alodis* en los inventarios y documentos de época carolingia en el marco del debate que enfrenta a historiadores fiscalistas y feudalistas sobre el papel que estas estructuras tuvieron en la sociedad altomedieval; el artículo de Mercè Aventín,

"Anuario de Estudios Medievales", 33/1 (2003).- ISSN 0066-5061.

síntesis de sus investigaciones anteriores sobre el campesinado del Vallés, sobre la relación entre el manso y la familia campesina en los siglos XIV-XV, en el que plantea las distintas estrategias seguidas por las explotaciones agrarias frente al mercado de la tierra; y la aproximación de Jordi Bolós al manso como estructura de hábitat y explotación agraria a partir, principalmente, de las fuentes arqueológicas, con una especial atención a los escasos ejemplos de mansos excavados, entre ellos, el conocido mas B de Vilosiu, en el municipio de Cercs.

Otras contribuciones de interés al coloquio fueron el estudio de Victor Farías sobre la relación entre la herrería y el manso en el nordeste catalán en los siglos XI-XIII; el estudio de Elvis Mallorquí sobre los orígenes y evolución del manso como estructura de poblamiento y unidad de explotación agraria en la región de Gerona durante la Edad Media, desde sus orígenes carolingios hasta una etapa de plenitud, a mediados del siglo XIV, cuando la red de mansos se halla territorialmente cristalizada; la aproximación de Rosa Lluch a la relación entre el manso y la servitud durante los siglos XIV-XV; el estudio de Xavier Alberch, Josep Burch y Jordi Sagrera sobre los mansos del llano de la ciudad de Gerona; y el de Jeroni Moner sobre la tipología arquitectónica de los mansos medievales.

PERE BENITO I MONCLÚS
Institución Milá y Fontanals, CSIC. Barcelona

Miscel·lània a Dom Cebrià Baraut i Obiols. Estudis d'Història d'Andorra, Andorra, Govern d'Andorra, Ministeri de Turisme i Cultura, 2001. 704 pp.

Aquest volum en format foli és l'homenatge tributat oficialment pel govern d'Andorra, amb el suport de l'UNESCO, al pare Cebrià Baraut, monjo benedictí de Montserrat, per agrair-li la seva important contribució al coneixement i la difusió de la història d'Andorra, un camp, no l'únic, en el qual la seva aportació és extensa i variada. Tal com diu el ministre de Turisme i Cultura d'Andorra, Sr. Enric Pujal Areny, C. Baraut ha ofert a Andorra "una part important de les fonts primàries de la nostra història amb l'edició de la documentació primerenca andorrana, ha contribuït al coneixement de la història de les nostres institucions i ha estat cabdal en la difusió de treballs d'investigació mitjançant la direcció de revistes com *Quaderns d'Estudis Andorrans* i *Urgellia*", a més de participar activament en la creació del Comité Andorrà de Ciències històriques. El suport de la UNESCO es fa evident en una altra presentació del director general d'aquesta institució, en la qual destaca que una de les missions que té l'entitat es donar a conèixer i reconèixer personalitats que hagin dedicat la seva vida a una causa justa i que pels seus treballs hagin contribuït a posar de relleu la riquesa del patrimoni mundial. Destaca, doncs, el seu remarcable treball d'investigació sobre la Catalunya medieval, coronat amb el descobriment l'any 2000, del text més antic escrit en català, trobat a l'Arxiu de la Seu d'Urgell. El volum inclou, d'una banda, escrits de diverses personalitats que comenten la contribució del pare Baraut a la història d'Andorra des de diferents punts de vista, de l'altra, una compilació d'un total de 28 articles dedicats a aspectes històrics, diplomàtics i culturals d'Andorra. Dom Alexandre Olivari fa unes notes biogràfiques de l'homenatjat i posa de relleu la influència que el lloc de naixement, al Vilar de Cabó (Alt Urgell), que pertanyia a l'antic vescomtat de Castellbó, tingué en la seva orientació vers l'estudi d'aquesta regió, la Seu d'Urgell i Andorra, com també les llargues estades a Andorra, en una casa que hi té el monestir. Hi ha encara una aproximació personal a la biografia del pare Cebrià Baraut d'Antoni Morell Mora i comentarís a la seva obra en diversos àmbits; la seva

"Anuario de Estudios Medievales", 33/1 (2003).- ISSN 0066-5061.